

prof. dr hab. Irena Nawrot-Trzcińska
Wydział Artystyczny
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

**Ocena pracy doktorskiej, dorobku artystycznego i dydaktycznego
magister Katarzyny Zuzanny Krakowiak
sporządzona w związku z przewodem doktorskim
w dziedzinie sztuk filmowych w dyscyplinie artystycznej fotografia
wszczętym przez Radę Wydziału Operatorskiego i Realizacji Telewizyjnej
w Państwowej Wyższej Szkole Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej w Łodzi**

Dane kandydata:

Pani Katarzyna Zuzanna Krakowiak urodziła się w 1985 roku w Łodzi.

W 2010 roku uzyskała tytuł magister sztuki w Wyższej Szkole Projektowania i Reklamy w Łodzi, zaś 2 lata później w roku 2012 tytuł magister również w Państwowej Wyższej Szkole Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej im. Leona Schillera w Łodzi. Ponadto w 2011 roku ukończyła studia podyplomowe w zakresie przygotowania pedagogicznego w Wyższej Szkole Zawodowej Łódzkiej Korporacji Oświatowej w Łodzi oraz odbyła w latach 2009-2010 kurs w zakresie arteterapii w Polskim Instytucie Ericksonowskim w Łodzi.

W latach 2010-2016 pracowała jako nauczycielka fotografii w Miejskim Domu Kultury w Zgierzu, a od 2011 do 2016 roku również w Miejskim Domu Kultury w Pabianicach. W latach 2014-2016 prowadziła nadzór artystyczny przy tworzeniu warsztatów e-learningowych w Wyższej Szkole Zarządzania w Warszawie, a w latach 2011-2016 pracowała jako instruktorka fotografii i arteterapii w Centrum Edukacji Erudio w Łodzi.

W roku 2012 Katarzyna Krakowiak rozpoczęła studia doktoranckie w Państwowej Wyższej Szkole Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej w Łodzi.

Dorobek artystyczny i dzieło artystyczne:

Już w czasie studiów Katarzyna Krakowiak włączyła się w nurt działalności artystycznej działając aktywnie w domenie sztuk wizualnych. Jej dorobek twórczy jest znaczny. Zaświadcza o tym organizacja 9 wystaw indywidualnych oraz udział w 51 wystawach zbiorowych.

W swoich realizacjach wykorzystuje fotografie i obiekty, tworzy asamblaże, książki autorskie, environment i instalacje artystyczne. Jest artystką intermedialną. Łączy poezję, obiekty, fotografię i buduje wielomedialne przestrzenne struktury. Warstwy literackie przenikają się ze sferami formalno-plastycznymi. Tematem wykorzystywanym wielokrotnie

przez Katarzynę Krakowiak jest motyw dzieciństwa i czasu minionego. Używa do tego celu stare fotografie traktowane jako pamiątki wspomnień oraz znalezione przedmioty gotowe, niekiedy przez autorkę przetworzone lub wyjęte bezpośrednio z natury. Owe rodzinne przedmioty odnoszą się do poszukiwania własnych korzeni, a gdy zostaną upublicznione przenoszą znaczenia w szerszy kontekst. Stają się relikwiarzami wspomnień prywatnych i uniwersalnych zarazem. Mówienie o rzeczach uniwersalnych, posługując się narracją osobistą, to główny przymiot działalności artystycznej Katarzyny Krakowiak. Kontekst osobisty staje się *uniwersum*, a osoba artystki traci swoje znaczenie na rzecz zbiorowości. Innymi słowy *ja dotyczy nas*.

Katarzyna Krakowiak – realizując swój doktorski projekt artystyczny pt. *Jestem* – koncentruje się na relacjach pomiędzy człowiekiem a naturą, a także jego związkach z kulturą, rozumianą jako wytwory bardziej niematerialne niż materialne, czyli na sferze duchowej i symbolicznej, która ma nie jedno znaczenie, lecz większą liczbę ukrytych, niekiedy zakamuflowanych przez autorkę znaczeń.

Jestem to rozbudowane environment, oparte na autorskiej logice, umocowanej w analizie relacji człowieka wobec natury. Wyróżniłabym tutaj trzy obszary interpretacyjne usytuowane w następujących relacjach: człowiek – natura, człowiek – kultura, natura – kultura. Owe dychotomie stwarzają przed odbiorcą pretekst do własnych rozważań i interpretacji. Stawiając fundamentalne pytania o tożsamość ludzką Katarzyna Krakowiak nie daje jednoznacznych odpowiedzi, lecz może celem sztuki nie jest dawanie odpowiedzi, lecz stawianie istotnych pytań.

Instalacja *Oddychaj* to usypana na podłodze galerii, na planie koła o średnicy 3 metrów, naturalna czarna ziemia, otoczona 11 kolistymi plastrami uciętymi z pnia drzewa i 12-tym elementem – siedziskiem do obserwacji poruszających się grudek ziemi. „Ziemia żyje.”¹ mówi autorka opisując ten element ekspozycji. Ziemia dosłownie oddycha niczym istota ludzka, bowiem grudki ziemi przesypują i przemieszczają się niczym poruszające się własnym oddechem ludzkie płuca.

Owa personifikacja i antropomorfizm kontynuowane są w kolejnej pracy zatytułowanej *Matka Ziemia*. Zbudowana z wysuszonych gałęzi i konarów rzeźba przedstawia kobiecą postać. Jej dłonie trzymają sznurki, które łączą się z formami kamiennymi, pokrytymi fotograficznymi, monochromatycznymi fragmentami ludzkiej twarzy. Na podłodze leżą wizerunki fragmentów ludzkich: usta, oczy, nosy. Rzeźba wydaje się być martwa. To skojarzenie ze śmiercią jest zasadne, gdyż gałęzie są suche, pozbawione listowia. Próba zestawienia instalacji *Oddychaj* i rzeźby *Matka Ziemia* jest oczywista, zaś wykorzystanie materii ekologicznej łączy te prace również na poziomie formalnym.

¹ Katarzyna Zuzanna Krakowiak, *Fotografia w książce artystycznej*, PWSFTviT, Łódź 2018, mps, s. 73.

Czarno-biały tryptyk fotograficzny *Źródło* to dwie kompozycje horyzontalne i jedna wertykalna. Praca przedstawia plątaninę korzeni i fragmenty pni, a tytuł sugeruje interpretacyjną podpowiedź – drzewo i jego korzenie jako twór natury łączący świat podziemny ze sferami życia. Tryptyk ten łączy się poprzez zastosowanie tego samego medium z kolejnymi dwoma zestawami fotograficznymi oraz zazębia się ideowo również z poprzednimi realizacjami.

Cykl 11 czarno-białych fotografii portretowych przedstawia, ujednoczone poprzez zastosowanie ciasnego kadru, ludzkie twarze z zamkniętymi oczami. Ów kadr powoduje, że twarz ludzka jest pozbawiona kontekstu miejsca i przestrzeni, a całą powierzchnię fotografii wypełniają cielesne wypukłości, zmarszczki i bruzdy. Przez skórę dostrzec można prześwitujące fragmenty struktur słoju drewna, ziarenek piasku lub być może grudek ziemi. Podobnie – czyli ujęty w ciasnym kadrze i przedstawiający fragmenty roślin – zrealizowany jest inny cykl 11 czarno-białych fotografii. Faktura liści konfrontowana jest z fakturą ludzkiej skóry dosłownie, gdyż te dwa cykle zostały ustawione i zaprezentowane parami. Podobny sposób przedstawienia ludzkiego wizerunku pozbawia fotografie portretowe indywidualności, na swój sposób je dehumanizuje, zaś wybór różnych botanicznych motywów nadaje fotografiom natury cech oryginalności i unikatowości. Realizację tę wieńczy rozbite na kawałki lustro, ustawione na wysokości oczu widza i dające możliwość zobaczeniu w nim własnego, popękanego jak żyłki na listowiu, odbicia. Być może w tej pracy zawarta jest też sugestia, że tak ciało ludzkie, jak i rośliny i minerały podlegają temu samemu prawu wiecznego krążenia materii.

Instalacja *Oddychaj*, rzeźba *Matka Ziemia*, fotograficzny tryptyk *Źródło* oraz cykle *Jestem – portret człowieka* i *Jestem – portret natury* sytuuje się w obszarze człowiek – natura, akcentując bezpośrednio związek człowieka z jego naturalnym środowiskiem, z cyklem życia, siłą natury, jej pięknem i różnorodnością w wielości.

Kolejne realizacje podejmują zupełnie inny wątek i problematyzują obszar relacji człowiek – kultura. Obiekt *Stół mądrości Boscha* to stół, którego blat pokryto fotograficzną reprodukcją przedstawiającą fragment obrazu Hieronima Boscha pt. *Siedem grzechów głównych*. Umieszczenie w centrum kompozycji półpostaci Chrystusa Zmartwychwstałego i inskrypcji *Strzeż się, strzeż się, Bóg widzi każde* odczytywać ten obraz w kontekście malarstwa religijnego i alegorycznego. Oprócz aspektu religijnego obraz przedstawia żywe i pełne humoru scenki wyobrażające siedem grzechów głównych, odwołując się tym samym do ludzkich wad i ludzkich namiętności. Nad blatem autorka umieściła swój autoportret z zamkniętymi oczami.

Obiekt *Stół mądrości Boscha* można w warstwie interpretacyjnej zestawić z realizacją *Alegoria siedmiu grzechów głównych* – siedem obiektów-książek. Motywem powtarzającym się jest czarno-biała fotografia inscenizowana przedstawiająca scenki z udziałem postaci

ludzkich, dla których inspiracją był inny obraz Hieronima Boscha *Ogród rozkoszy ziemskich*. Żywa kolorystyka pierwowzoru tutaj została zredukowana do tonacji czarno-białej, podobnie jak barwna reprodukcja w *Stole mądrości Boscha* konfrontuje się z czarno-białym autoportretem Katarzyny Krakowiak. Obiekt *Stół mądrości Boscha* i realizacja *Alegoria siedmiu grzechów głównych* sytuuje się w obszarze człowiek – kultura. Kultura traktowana jest jako zbiór wartości materialnych, a także duchowych. Stąd też w tym kontekście wydają się być zasadne pytania dotyczące życia, początku i końca. Natura jest inspiracją dla kultury, kultura staje się ograniczeniem dla natury.

Dostrzegam w tym artystycznym projekcie kolejną, trzecią płaszczyznę interpretacyjną, która wydaje mi się być kluczowa dla penetracji kolejnego obszaru: natura – kultura. Miejsce i znaczenie człowieka jest tutaj fundamentalne, wszak jest on tworem natury, kultura zaś tworem człowieka. Natura i kultura to nierozłączne elementy życia ludzkiego. Człowiek nie może wyzbyć się swojego biologicznego związku z naturą i wielkim kołem życia. Kultura wyposażając swoją obrazowość w nowe treści i w nowe kształty, nie zużywa starych form, lecz raczej je odnawia. Jest ciągłym, permanentnym procesem, bez początku i końca – i w tym sensie jest również częścią życia i natury. Omawiając dzieło artystyczne Katarzyny Krakowiak należałoby zatem obiekt *Stół mądrości Boscha* i realizację *Alegoria siedmiu grzechów głównych* potraktować jako reprezentację kategorii zła w opozycji do instalacji *Oddychaj*, rzeźby *Matka Ziemia*, cykli fotograficznych *Źródło*, *Jestem – portret człowieka* i *Jestem – portret natury*, traktowanych jako przedstawienie natury i reprezentujące dobro.

Część opisową Katarzyna Krakowiak tytułuje „Fotografia w książce artystycznej”. Konstrukcja tekstu została podzielona na trzy rozdziały. W pierwszym rozdziale autorka opisuje zjawisko książki artystycznej; tekst podparty jest ciekawym materiałem ilustracyjnym, szkoda, że nie skomentowanym i gruntownie przeanalizowanym przez autorkę. Rozdział drugi – największy objętościowo – dotyczy opisu dzieła artystycznego stanowiącego pracę praktyczną przewodu doktorskiego. Odwołując się do tytułu – książka artystyczna jest od wielu lat obecna w twórczości Katarzyny Krakowiak i stanowi ważne medium w jej autorskiej wypowiedzi. Szkoda zatem, że stanowi jedynie mały fragment w wielomedialnej realizacji *Jestem*. Jest jednym z elementów, równoprawnym z prezentowaną rzeźbą, instalacją, obiektem czy trzema cyklami fotograficznymi. Konstrukcja tekstu byłaby zdecydowanie lepsza gdyby uwzględniono w niej również rozdziały dotyczące innych mediów przez autorkę eksploatowanych, a nie wyeksponowanych w tekście, bądź też zmieniono tytuł części opisowej. Trzeci rozdział dotyczy pracy dydaktycznej podczas warsztatów artystycznych prowadzonych przez doktorantkę. Szkoda, że prowadząc warsztaty książki artystycznej autorka nie przedstawiła efektów owych spotkań w formie dokumentacji fotograficznej.

Osiągnięcia naukowe i dydaktyczne:

Pani Katarzyna Krakowiak od 2009 roku prowadzi autorskie warsztaty artystyczne i związane z arteterapią w Polsce i za granicą. Realizowane są one w wielu różnych mediach i obejmują fotografię, plastykę, książkę artystyczną. Brała kilkakrotnie czynny udział w konferencjach naukowych. Jest też organizatorką i kuratorką wielu wystaw prac, które powstały pod jej kierunkiem. Propaguje książkę artystyczną poprzez pokazy i prelekcje, a także publikacje o charakterze popularno-naukowym. Ponadto była zapraszana i brała udział w projektach artystycznych o charakterze międzynarodowym.

Konkluzja:

Uwzględniając przede wszystkim pracę praktyczną przewodu doktorskiego – stwierdzam, że całość spełnia wymagania stawiane pracom doktorskim i stanowi oryginalne rozwiązanie problemu artystycznego realizowanego w wielomedialnym zapisie, ze szczególnym uwzględnieniem zapisu fotograficznego. W związku z powyższym jestem przekonana o słuszności nadania Pani mgr Katarzynie Zuzannie Krakowiak stopnia doktora sztuki w dziedzinie sztuk filmowych w zakresie fotografii.

(Irena Nawrot-Trzcińska)

Lublin, 14 maja 2018